

TS/DIS/2008-08
7 Mart 2008

Avrupa Birliği'nin Üçüncü Ülkelerle Yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmaları ve Gümrük Birliği Yoluyla Türkiye'ye Etkileri

1996 yılında son aşaması tamamlanarak yürürlüğe giren Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Kararı'nın Türkiye'nin AB ile ticaretinde ülkemizin lehine sonuç verdiği görülmüştür. Gümrük Birliği sonrası AB'nin ihracatımız içindeki payı artarken ithalatımız içindeki payı düşüş göstermiştir. 2007 yılına gelindiğinde genel İhracatın ithalatı karşılama oranı %62,4 oranında kalırken, AB ile yapılan ticarete bu oran %88 olarak gerçekleşmiştir.

Ancak, AB'nin büyük pazarlara sahip çok sayıda üçüncü ülkeyle yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA), AB üyesi olmayan ve AB karar organlarında da yer almayan Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden doğan kazanımlarını zaafa uğraticı bir durum yaratmaya başlamıştır.

Türkiye 1/95 sayılı OKK çerçevesinde AB'nin tercihli ticaret rejimini üstlenmek, yani AB'nin STA yaptığı ülkelerle aynı şekilde bu anlaşmaları yapmak durumundadır. Ancak, bazı üçüncü ülkeler, Türkiye ile aralarında böyle bir yükümlülük olmaması nedeniyle bu konuda müzakereye sıcak yaklaşmamaktadır. Türkiye'nin bu konudaki çözüm talebi Avrupa Komisyonu'na birçok sefer iletilmesine karşın Türkiye'nin AB üyesi olmaması sebebiyle üçüncü ülkelere yaptırım içeren bir baskı yapılamamaktadır.

Her ne kadar bazı anlaşmalarda AB'nin öngördüğü bir geçiş süresi içinde üçüncü ülkenin Türkiye ile müzakereleri tamamlaması için bir "Türkiye maddesi" eklenmesi söz konusu olsa da bu süreç Türk sanayicisi için zaman kaybına neden olmakta, AB ile eş zamanlı bir STA yapmak mümkün olmamaktadır.

AB'nin son dönemde Güney Kore, ASEAN ve Ukrayna ile STA müzakerelerini sürdürdüğü göz önünde bulundurulduğunda gelecek dönemde durumun Türkiye açısından daha ciddi bir hal alacağı düşünülmektedir. Zira, Güney Kore ve ASEAN 2007 yılında yaklaşık 4,5 milyar dolar, Ukrayna ise 6 milyar dolarlık dış ticaretimizin olduğu büyük ve önemli ticaret ortaklarıdır. AB'nin Hindistan ile de bir STA anlaşması imzalama niyetinde olduğu bilinmektedir. Türkiye'den çok daha büyük pazarların söz konusu olduğu bu süreçte, AB'nin Türkiye'nin taleplerini dikkate alması daha da zorlaşacaktır.

Türkiye'nin bu ülkelerle AB ile eş zamanlı olarak STA yapamaması ve kendi ekonomisinin hassasiyetlerinin gerektirdiği bazı düzenlemelerin göz ardı edilmesi özellikle tekstil, elektronik eşya ve taşıt araçları sektörlerinin zarar görmesine neden olabilecektir. Bu durumun da ekonomik büyüme ve istihdam üzerine olumsuz etkileri olacağını kestirmek güç değildir.

Tüm bu veriler ışığında Gümrük Birliği'nin ticari kazanımlarının giderek azaldığı bu dönemde Türkiye'nin nasıl bir politika izlemesi gerektiği zaman kaybetmeden belirlenmelidir.

Gümrük Birliği'nin sadece bir ticaret serbestliği değil aynı zamanda kurumsal alt yapıımızı da modernleştiren bir sistem olduğu ve Türkiye'nin AB üyesi olması halinde Serbest Ticaret Anlaşmalarından doğan bu olumsuz etkinin bertaraf olacağı göz önünde bulundurulduğunda, ölkemizin AB'ye katılım müzakerelerinin mümkün olan en hızlı şekilde ilerlemesi büyük önem taşımaktadır. Ancak 2006 Aralık ayında alınan kararla AB'nin sekiz başlıktaki müzkereleri askıya alması ve Gümrük Birliği'nden doğan ve Kıbrıs ile bağlantılı olan yükümlölüklerimizin yerine getirilmesinin tüm fasıllar için kapanış kriteri olması, katılım müzakereleri sürecinde yavaşlamaya neden olmuştur.

AB'ye katılım sürecinde görölen siyasal engeller sonucu müzakerelerin yavaşlamasının artık Türkiye'nin Gümrük Birliği ile elde ettiği kazanımları tehlikeye attığı dikkate alınmalıdır. Hükümetin bir an önce siyasal açılımlarda bulunması ve üyelik sürecinin gereklerinin hızla yerine getirilmesi gerektiği her fırsatta dile getirilmelidir. Ancak bu şekilde Türk ihracatçılarının ve sanayicilerinin rekabet gücünün korunması, AB'nin STA'larından kaynaklanan sorunların ekonomimiz ve dış ticaretimiz üzerinde yarattığı maliyetlerinin sınırlanması mümkün olacaktır.

TÜSİAD Dış Ticaret ve Gümrük Birliği Çalışma Grubu, üçüncü ölkelerle gerçekleştirilen ve ölkemizin dâhil olamadığı STA'lar nedeniyle Gümrük Birliği'nin dış ticaretimize sağladığı katkıların azalmaya başladığını dikkate alarak, üyelik sürecinin gereklerinin hızla yerine getirilmesi gerektiğini düşünmektedir.